

Aan mevrouw Joke Schauvliege
Vlaams Minister van Omgeving
Natuur en Landbouw
Koning Albert II-laan 20 bus 1
1000 BRUSSEL

uw kenmerk

-

ons kenmerk

L1-2018-04

bijlagen

-

vragen naar / e-mail

bea.kayaerts@vlaanderen.be

telefoonnummer

02-553 64 61

datum

28 februari 2018

Betreft : Advies over wijziging DABM en VCRO

Mevrouw de minister,

SARO ontving op 31 januari 2018 uw vraag voor spoedadvies over het voorontwerp van decreet houdende wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009. U vroeg spoedadvies uit te brengen binnen een termijn van vijf dagen na de datum van de ontvangst van de adviesaanvraag.

Met voorliggend advies goedgekeurd op de raadszitting van 28 februari 2018 komt de raad zo snel mogelijk tegemoet aan de vraag naar advisering.

Totstandkoming voorontwerp van decreet

De Vlaamse Regering heeft op 15 september 2017 het voorontwerp van decreet houdende wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009 een eerste keer principieel goedgekeurd. Op 22 december 2017 gebeurde een principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet door de Vlaamse Regering met het oog op adviesaanvraag aan de Raad van State. SARO betreurt dat de raad pas op 31 januari 2018 om advies werd gevraagd over dit voorontwerp van decreet.

Wijziging van de verjaringstermijn

Artikel 18 van het ontwerpdecreet wijzigt artikel 16.4.8bis van het DABM en voorziet in een dubbele verjaringstermijn. Bestuurlijke maatregelen zullen niet meer kunnen worden voorgelegd na enerzijds het verstrijken van een termijn van vijf jaar nadat een verslag van vaststelling of een proces-verbaal door een toezichthouder is opgesteld en anderzijds als er meer dan twintig jaar is verstreken nadat de milieu-inbreuk of het milieumisdrijf is gebeurd.

De raad vraagt om de verjaringstermijn van twintig jaar te vervangen door een verjaringstermijn van tien jaar. SARO verwijst naar de verjaringstermijn voor de herstellerverordening zoals voorzien in artikel 6.1.41. § 5 van de VCRO. In afwijking van artikel 2262bis, § 1, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek voorziet dit artikel in een verjaringstermijn van vijf of tien jaar te rekenen vanaf de dag waarop het misdrijf wordt ingesteld in een aantal specifieke bestemmingen.

Uitbreiding van de dwangsombevoegdheid naar lokale toezichthouders

Artikel 15 van het ontwerpdecreet zorgt voor een aanvulling van artikel 16.4.6 van het DABM en bepaalt dat de personen die volgens het decreet bevoegd zijn om bestuurlijke maatregelen op te leggen ook bevoegd zijn om een bestuurlijke dwangsom op te leggen.

De raad ondersteunt deze wijziging op voorwaarde dat er voldoende garanties worden ingebouwd voor een uniforme toepassing van de dwangsom en dit om te vermijden dat de bestuurlijke dwangsom op zeer uiteenlopende wijze wordt ingezet in de diverse gemeenten. Het is positief dat de Memorie van Toelichting (pag.2) aankondigt dat in het uitvoeringsbesluit de nodige richtlijnen, toetsingskaders en/of filters zullen worden uitgewerkt met het oog op een uniform, oordeelkundig en objectief gebruik van het instrument van de bestuurlijke dwangsom door de gemeenten.

De Memorie van Toelichting vermeldt tevens dat de beslissing tot het opleggen van een bestuurlijke dwangsom mede ondertekend moet worden door een leidinggevende. De raad vraagt om dit ook decretaal te verankeren.

En tenslotte vraagt de raad om de uitbreiding van deze bevoegdheid ook expliciet te koppelen aan een evaluatie (bv. enkele jaren na de inwerkingtreding).

Standpunt Voka, Boerenbond en Landelijk Vlaanderen:

'Boerenbond, Landelijk Vlaanderen en Voka stellen vast dat de risico's en mogelijke nadelen bij een uitbreiding van de dwangsombevoegdheid een stuk zwaarder doorwegen dan de potentiële voordelen. Uit de vermelde evaluatiestudie komen weinig tot geen argumenten voort om dit zware instrument uit te breiden naar het lokale niveau. De studie toont aan dat de gewestelijke toezichthouders tot dusverre amper gebruik hebben gemaakt van het instrument van de bestuurlijke dwangsom. De reden hiervoor is dat andere instrumenten toereikend blijken te zijn om het gewenste resultaat te halen. In 2013 werd de toegang tot het instrument bewust beperkt tot de gewestelijke toezichthouder juist omdat er enkel voor dit niveau voldoende vertrouwen bestond dat zij omzichtig met het instrument zouden omspringen. De evaluatie toont aan dat dit vertrouwen terecht is, vermits de gewestelijke toezichthouder amper gebruik heeft gemaakt van zijn bevoegdheid om een bestuurlijke dwangsom op te leggen. Hieruit concluderen Boerenbond, Landelijk Vlaanderen en Voka dat er evenmin nood is om een dergelijk zwaar instrument toepasbaar te maken voor lokale toezichthouders. Er bestaat een reëel risico op oneigenlijk gebruik en niet uniforme toepassing wanneer dit uiterste dwangmiddel ook toepasbaar wordt voor de lokale toezichthouders in 308 gemeenten. De bestuurlijke dwangsom kan immers op disparate wijze ingezet worden (in de onderscheiden gemeenten op verschillende wijze), kan op subjectieve wijze ingezet worden (i.e. op basis van andere motieven dan deze die aan de zaak verbonden zijn), kan op onoordeelkundige wijze ingezet worden (de correcte bepaling van de specifieke aanleiding, de voorwaarden en de hoogte van de dwangsom geen sinecure is). Dat risico wordt daarenboven vergroot doordat het voorliggende

wijzigingsvoorstel tevens het maximumbedrag van de bestuurlijke dwangsom schrapt. Het voorzien van een goede omkadering zoals hieronder wordt geadviseerd, verandert niets aan het ontbreken van een noodzaak tot uitbreiding, en kan de risico's enkel beperken maar niet wegnemen.'

Standpunt SARO-voorzitter:

'De SARO-voorzitter onthoudt zich bij dit deel van het advies.'

Innen van bestuurlijke dwangsommen door lokale overheden

Artikel 39 van het ontwerpdecreet wijzigt artikel 16.5.1, § 1, derde lid van het DABM. Deze wijziging zorgt er voor dat de bestuurlijke dwangsommen die desgevallend worden opgelegd door onder meer de (inter)gemeentelijke toezichthouders kunnen worden geïnd en gevorderd door de bevoegde gemeente ten voordele van diezelfde gemeente.

SARO vraagt om deze regeling ook in te voeren voor het ruimtelijk beleid. Als een herstelmaatregel gevorderd of opgelegd door de gemeente niet wordt nageleefd en dwangsommen of meerwaarden verschuldigd zijn, dan moet die gemeente die bedragen zelf kunnen innen en houden.

Het is veel efficiënter dat de gemeente in dergelijk geval niet op een andere overheid moet beroep doen om de overtreder te doen betalen (die andere overheid kan bv. andere prioriteiten hebben) Bovendien, in de weinige gevallen dat handhavingstaken zichzelf kunnen financieren met inkomsten, is het beleidsmatig aangewezen dat die inkomsten terugvloeien naar de overheid die daar de moeite voor deed.

Heel binnenkort zal het decreet handhaving omgevingsvergunning (nieuwe titel 6 VCRO) in werking treden. De raad stelt een wijziging voor aan het toekomstige artikel 6.5.1 van de VCRO en toevoeging van een punt 3: *'In afwijking van het eerste lid worden de ontvangsten geïnd en ingevorderd door de gemeente als die voorvloeien uit herstelmaatregelen bedoeld in artikel 6.3.1, 6.3.3, 6.4.7, 6.4.14 en 6.4.19, die werden gevorderd of opgelegd door haar stedenbouwkundige inspecteur of burgemeester.'* De opsomming van artikels slaat op: gerechtelijke meerwaarde en dwangsom (strafrechtelijk resp. burgerlijk, art. 6.3.1 en 6.3.3), de bestuurlijke meerwaarde (bestuursdwang, art. 6.4.7), de bestuurlijke dwangsom (last onder dwangsom, art. 6.4.14) en de bestuurlijke minnelijke schikking (art. 6.4.19).

Met vriendelijke groeten,

Filiep Loosveldt
voorzitter SARO